

บทที่ 3

การปลูვნุ่น

สภาพทั่วไปของการปลูვნุ่นในจังหวัดกาญจนบุรี¹

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดกาญจนบุรี

1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดชายแดนติดกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ในภาคกลางด้านตะวันตกของประเทศไทย ระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร 129 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 20,349 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 3 ของประเทศไทย รองจากจังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย จังหวัดตากและจังหวัดอุทัยธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย โดยมีทิวเขาตะนาวศรีเป็นแนวเขตแดนระหว่างประเทศ

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดกาญจนบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 12,718,125 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 7,457,521 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 58.64 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ในเขตชลประทาน 317,833 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.48 ของพื้นที่ทั้งหมด และ

¹กรมส่งเสริมการเกษตร, "ข้อมูลการเกษตรปี 2529" (กาญจนบุรี: สำนักงานเกษตรจังหวัด, 2530), หน้า 1-2.

พื้นที่ทำการเกษตร 2,216,605 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.29 ของพื้นที่ทั้งหมด การประกอบอาชีพของประชากรในจังหวัดกาญจนบุรีประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีการทำไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง หน่อไม้ ฝ้าย พริก ผลผลิตที่สำคัญของจังหวัดคือ อ้อย มีสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ คือ

1.2.1 บริเวณที่เป็นป่า เทือกเขาสูงสลับซับซ้อนเป็นที่กำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญของจังหวัด การคมนาคมไม่สะดวกได้แก่อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอศรีสวัสดิ์ และบางส่วนของอำเภอไทรโยค อำเภอบ่อพลอย อำเภอเมือง ซึ่งมีบางแห่งเป็นที่ราบระหว่างภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก

1.2.2 บริเวณที่เป็นที่ราบสูงสลับกันเป็นเขาเตี้ย ๆ และป่าละเมาะพื้นที่ส่วนใหญ่แห้งแล้งการเพาะปลูกไม่ค่อยได้ผล ได้แก่ อำเภอเลาขวัญ อำเภอบ่อพลอย อำเภอพนมทวนและพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมือง

1.2.3 บริเวณที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ อยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานการคมนาคมสะดวกเศรษฐกิจของประชาชนส่วนใหญ่จึงอยู่ในขั้นดี ได้แก่อำเภotáม่าง อำเภอท่ามะกา และอำเภอพนมทวนบางส่วน

1.3 ภูมิอากาศ เนื่องจากลักษณะสภาพภูมิประเทศของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นป่าเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ที่ดินบางส่วนเป็นที่ราบหุบเขา บางส่วนเป็นที่ราบสูงแบบโต๊ะซึ่งแห้งแล้ง ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปมี 3 ฤดู เหมือนกับจังหวัดในภาคกลาง แต่ในแต่ละฤดูจะมีความรุนแรงกว่า คือในฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัดอย่างรุนแรงโดยมีอุณหภูมิสูงสุด 43.5 องศาเซลเซียสเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2526 ฤดูหนาวจะหนาวจัดและนานกว่าจังหวัดอื่นในภาคกลางอุณหภูมิต่ำสุด 10.5 องศาเซลเซียสเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2526 ส่วนในฤดูฝนความชื้นในอากาศสูงเกือบ 100% ในเวลาเช้าตรู่และ 40 - 60% ในเวลาเที่ยงและจะมีฝนตกชุกประมาณ 1,200-2,000 มิลลิเมตร/ปี

1.4 การปกครอง จังหวัดกาญจนบุรีได้แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 632,637 คน โดยแยกเป็น

อำเภอเมือง	มีประชากร 148,541 คน
อำเภotáม่าง	มีประชากร 97,766 คน
อำเภอท่ามะกา	มีประชากร 130,619 คน

อำเภอพนมทวน	มีประชากร	76,442 คน
อำเภอบ่อพลอย	มีประชากร	64,847 คน
อำเภอเลาขวัญ	มีประชากร	45,900 คน
อำเภอไทรโยค	มีประชากร	30,397 คน
อำเภอศรีสวัสดิ์	มีประชากร	15,321 คน
อำเภอทองผาภูมิ	มีประชากร	14,712 คน
อำเภอสังขละบุรี	มีประชากร	8,092 คน

2. เนื้อที่ปลูกและผลผลิตนุ่นในจังหวัดกาญจนบุรี (ตารางที่ 6) ตั้งแต่ปี พะเพาะปลูก 2523/24- 2526/27 พื้นที่เพาะปลูกค่อนข้างคงที่ แต่ในปีเพาะปลูก 2527/28 พื้นที่เพาะปลูกนุ่นลดลงเนื่องจากการสร้างเขื่อนเก็บน้ำในระยะเวลาดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันผลผลิตก็ได้กลับเพิ่มขึ้นทั้งนี้เพราะผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น

3. แหล่งปลูกนุ่นในจังหวัดกาญจนบุรี ในปีเพาะปลูก 2528/29 อำเภอที่มีเนื้อที่ปลูกมากที่สุดคืออำเภอไทรโยคมีเนื้อที่ปลูกรวม 7,376 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 60.52 ของเนื้อที่ปลูกรวมทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่อำเภอเมืองมีเนื้อที่ปลูก 3,255 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.71 ของเนื้อที่ปลูกรวมทั้งจังหวัด (ตารางที่ 7) การปลูกนุ่นในอำเภอไทรโยคและอำเภอเมืองนี้มีการปลูกกันเป็นแปลงเพื่อการค้าโดยปลูกเป็นพืชรองจากการปลูกพืชไร่ชนิดอื่นคือ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ส่วนการปลูกนุ่นในอำเภออื่น ๆ นั้นมีการปลูกกันในบริเวณบ้านเท่านั้น

การเลือกพื้นที่ปลูก

ดินปลูก นุ่นเจริญเติบโตได้ในดินแทบทุกชนิด แต่ชอบดินที่มีการระบายน้ำดีพอควร ดินที่นุ่นจะเจริญเติบโตได้ดีที่สุดคือ ดินปนทราย เนื่องจากนุ่นมีระบบรากแก้วห้อยลึกและรากผอมแผ่กระจายหาอาหารได้ไกล

สภาพดินฟ้าอากาศ โดยที่นุ่นเป็นพืชเมืองร้อนจึงเจริญได้ดีในประเทศไทย นุ่นเป็นพืชทนแล้งได้ดีไม่ต้องการปริมาณน้ำฝนมากโดยเฉพาะในระหว่างกระเปาะฝักเจริญเติบโต

ตารางที่ 6 แสดงเนื้อที่ปลูกและผลผลิตนุ่นในจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับปีเพาะปลูก

2523/24 -2528/29

ปีเพาะปลูก	พื้นที่ปลูก (ไร่)			ผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	กิโลกรัม/ไร่/ปี
	ให้ผลผลิตแล้ว	ยังไม่ให้ผล	รวม		
2523/24	10,327	7,184	17,511	2,375,210	230
2524/25	10,737	7,409	18,146	2,147,400	200
2525/26	15,252	1,700	16,952	3,126,660	205
2526/27	16,102	2,916	19,018	3,381,420	210
2527/28	8,482	2,722	11,204	2,035,680	240
2528/29 ¹	11,756	432	12,188	4,001,800	340

ที่มา : รายงานสภาพการเพาะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น (นุ่น) ประจำปีเพาะปลูก 2523/24 - 2527/28

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

¹ที่มา : ข้อมูลการเกษตรปี 2529 สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 7 แสดงเนื้อที่ปลูกในจังหวัดกาฬจนบุรีเป็นรายอำเภอ
สำหรับปีเพาะปลูก 2528/29

อำเภอ	เนื้อที่ปลูก (ไร่)		
	ให้ผลแล้ว	ยังไม่ให้ผล	รวม
เมือง	3,195	60	3,255
ท่ามะกา	30	15	45
พนมทวน	186	14	200
บ่อพลอย	194	144	338
เลาขวัญ	120	45	165
ไทรโยค	7,350	26	7,376
ศรีสวัสดิ์	640	45	685
ทองผาภูมิ	33	56	89
สังขละบุรี	8	27	35
รวม	11,756	432	12,188

ที่มา : ข้อมูลการเกษตรปี 2529 สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬจนบุรี

โต นุ่นจะแตกใบใหม่ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน และใบจะเริ่มร่วงหล่นเมื่อนุ่นเริ่มออกดอกในเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์เป็นอย่างช้า ฝักจะแก่ประมาณเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ฝักนุ่นที่ยังไม่แก่แม้จะมีฝนตกบ้างก็ไม่ทำให้เส้นใยเสื่อมคุณภาพ แต่ถ้ามีฝนตกชุกในระยะที่ฝักแก่เต็มที่ ชั่วจะเหนียว เก็บยาก เปลือกจะแตกทำให้เส้นใยนุ่นเสื่อมคุณภาพได้ เมื่อฝักแก่เต็มที่แล้วคาใบก็จะเริ่มผลิใบใหม่ต่อไป

การเตรียมหลุมปลูก หลุมที่ใช้ปลูกควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 1 x 1 x 1 เมตร เพื่อให้นุ่นมีการเจริญเติบโตได้เร็ว หลังจากขุดดินขึ้นจากหลุมแล้วย่อยดินให้ละเอียดผึ่งแดดทิ้งไว้ 5-7 วัน บริเวณก้นหลุมควรรี๋ยคอกกรองไว้เพื่อช่วยในการอุ้มน้ำดีขึ้น

วิธีปลูก การปลูกลูกนุ่นทำได้ 2 วิธี คือ

1. การปลูกด้วยกล้านุ่น
2. การปลูกด้วยกิ่งปักชำ

1. **การปลูกด้วยกล้านุ่น** วิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมกันอยู่ทั่วไป การที่จะปลูกลูกนุ่นให้ได้ผลดีนั้นจะต้องทำการคัดเลือกพันธุ์ที่ดีด้วย คือ

- ก. คัดเลือกเมล็ดนุ่นจากฝักที่สมบูรณ์ และจากต้นที่สมบูรณ์ให้ฝักตก ไม่มีโรคและแมลงทำลาย
- ข. คัดเมล็ดนุ่นจากฝักที่แก่เต็มที่ตามธรรมชาติ
- ค. เก็บเมล็ดนุ่นจากฝักที่แห้ง ไม่เปียกชื้นจนเป็นรา และมีความงอกร้อยละ 90 ขึ้นไป

เมื่อทำการคัดเลือกได้แล้ว ทิ้งไว้ให้พักตัวระยะหนึ่งหรือแช่น้ำอุ่น (70 องศาเซลเซียส) โดยใช้ความร้อน 5 ส่วน น้ำเย็น 2 ส่วน ประมาณ 15 นาที จะทำให้เปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดสูงขึ้น นำเมล็ดไปเพาะในแปลงเพาะชำก่อนซึ่งมีเกลบหรือทรายผสมอยู่ด้วยเพื่อจะได้ถอนไปปลูกได้ง่าย ระยะที่ควรทำการเพาะชำคือ ในช่วงฤดูฝนจะทำให้มีการเจริญเติบโตได้ดี เมื่อกล้านุ่นอายุ 25-30 วัน ให้ถอนกล้าที่ไม่แข็งแรงหรือมีลักษณะผิดปกติทิ้ง และเมื่อกล้านุ่นอายุ 8-12 เดือน จะมีความสูงประมาณ 80-150 ซม. ทำการคัดเลือกกล้านุ่นอีกครั้งโดยเลือกเฉพาะกล้าที่มีความแข็งแรง ต้นสูง ขุดไปปลูกในแปลงปลูก ควรย้ายปลูกในช่วงฤดูฝนต่อไป เวลาย้ายปลูกควรตัดยอดทิ้งเพื่อลด

การคายน้ำ และเพื่อให้แตกกิ่งใหม่เป็น 2 กิ่ง จะทำให้ได้จำนวนกิ่งต่อต้นมากทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอีกเป็นเท่าตัว หรือปลูกหลุมละ 2 ต้น วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดทำให้ระบบรากดี มีรากแก้วยึดลำต้น สามารถต้านทานลมแรงได้ดีและให้ผักดก

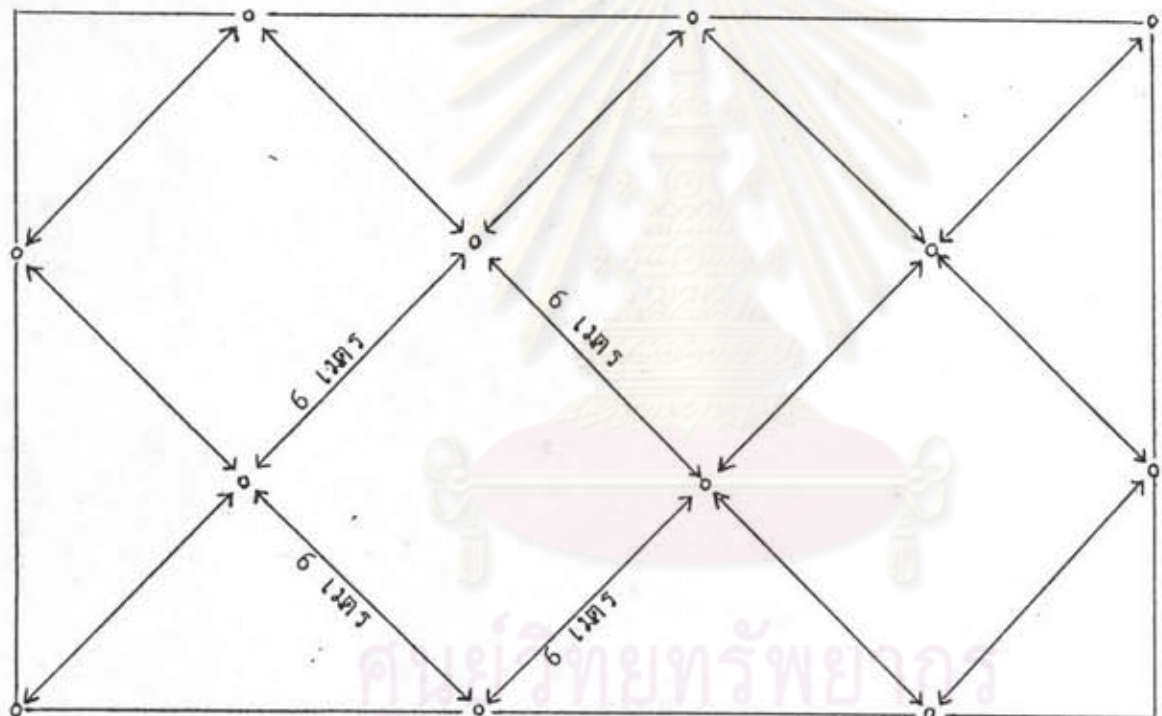
2. การปลูกด้วยกิ่งปักชำ ควรเลือกจากแขนงของกิ่งใหญ่จากต้นที่มีลักษณะดี ตัดเป็นท่อนยาวประมาณ 30 - 40 ซม. แล้วนำมาชำในแปลงเพาะชำที่มีการระบายน้ำดี เมื่อกิ่งปักชำแตกรากและใบใหม่จึงย้ายไปปลูกในแปลงปลูกได้ การปลูกด้วยวิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากต้นที่ได้ไม่แข็งแรง ล้มง่าย การแตกกิ่งน้อย ทำให้ผลผลิตต่ำ และอายุการให้ผลผลิตสั้นกว่ารุ่นที่เพาะกล้าจากเมล็ด

ระยะปลูก

นุ่นเป็นไม้ยืนต้นที่มีกิ่งก้านแผ่รัศมีออกไปรอบ ๆ ต้น ในดินที่มีความสมบูรณ์จะแผ่รัศมีประมาณ 2-4 เมตร ถ้าปลูกถี่เกินไปพุ่มจะเบียดเสียดกิ่งก้านซ้อนกันทำให้กิ่งหักเสียหายเมื่อลมพัด และต้นนุ่นอาจไม่เจริญเติบโตเต็มที่ ถ้าปลูกห่างเกินไปก็เปลืองเนื้อที่ ได้จำนวนต้นนุ่นน้อยและผลผลิตน้อยด้วย ดังนั้นจึงควรประมาณค่าเมื่อต้นนุ่นโตเต็มที่แล้ว กิ่งของแต่ละต้นแผ่ยื่นไปถึงกันพอดี ดังนั้นระยะปลูกที่เหมาะสมที่สุดควรมีระยะปลูกระหว่างต้น และระหว่างแถว 6 x 6 เมตร หรือ 8 x 8 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน และควรปลูก 2 ต้นต่อหลุม ภายในหลุมห่างกัน 20-30 ซม. จะทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มมากขึ้น การปลูกพืชไร่อื่นแซมในระหว่างแถว เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง พริก หรือถั่วต่าง ๆ นับว่าได้ประโยชน์มากในการช่วยปราบวัชพืชไปด้วย ถ้าเป็นพืชตระกูลถั่ว และพืชคลุมดินอื่น ๆ จะเป็นการป้องกันมิให้ผิวดินเสื่อมสภาพเร็ว และช่วยเพิ่มปุ๋ยในดินด้วย และเป็นการเสริมรายได้ อีกทางหนึ่ง

การดูแลรักษา

หลังจากปลูกนุ่นแล้วเกษตรกรต้องทำการปราบวัชพืชที่คลุมโคนต้นทุก 3-6 เดือน เมื่อเก็บเกี่ยวผักแล้วหรือใกล้จะเข้าหน้าฝนต้องใส่ปุ๋ยพร้อมรดน้ำ นอกจากนี้ต้องหมั่นตรวจดู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5 แสดงระ ะปลูกปูน

แปลงนุ่นเพื่อป้องกันแมลงศัตรูนุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนนุ่นทิ้งใบและออกดอก ซึ่งเป็นระยะที่มีผลต่อผลผลิตของนุ่น ถ้านุ่นมีการเจริญเติบโตและได้รับน้ำเพียงพอในช่วงนี้ จะทำให้การออกดอกและติดฝักของนุ่นได้ผลดี บัญคอกจะมีผลต่อการเจริญเติบโตโดยใช้ปริมาณ 5-6 กิโลกรัมต่อต้นโรยรอบ ๆ ต้น

เมื่อดันนุ่นเริ่มให้ผลผลิตแล้วคือในปีที่ 3-4 ตั้งแต่ระยะนี้เป็นต้นไปไม่ควรปลูกพืชแซมควรให้เหลือแต่ต้นนุ่นเพียงพืชเดียว การดูแลรักษาในขั้นนี้ควรไถกลบระหว่างต้นและระหว่างแถวเพื่อให้ดินร่วนซุยตอนปลายฤดูฝนเป็นการรักษาความชุ่มชื้นของดินในฤดูแล้ง

โรคของต้นนุ่น

โรคของต้นนุ่นไม่ค่อยร้ายแรงมากนัก ส่วนใหญ่เป็นโรคซึ่งเกิดจากเชื้อราและมักจะเป็นที่ใบ เรียกว่า โรคใบเหลือง (Pink Disease) ลักษณะใบจะเริ่มเหลืองตามขอบใบและลามเข้าไปถึงกลางใบทั่วทั้งใบ ทำให้ใบเป็นสีเหลืองและจะร่วงหล่นในที่สุด ซึ่งมีสาเหตุเกิดจากการผลิตใบตามธรรมชาติ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากมีความชื้นสูงหรือมีน้ำขังบริเวณโคนต้นเป็นเวลานาน

นอกจากนี้ก็ได้แก่โรคใบจุด และโรครากเน่า ส่วนมากมักเกิดกับต้นนุ่นที่มีอายุยังไม่ครบ 1 ปี

การป้องกันกำจัดโรคของต้นนุ่น

1. พยายามอย่าให้มีน้ำขังบริเวณโคนต้นนานเกินไป
2. ถอนหรือโค่นต้นนุ่นที่เป็นโรคและนำออกไปจากไร่แล้วเผาทำลายเสีย

แมลงศัตรูของนุ่น แมลงศัตรูของนุ่นที่สำคัญได้แก่

1. ด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นหรือแมลงด้วงปีกแข็ง (Stem borer) เกิดจากการที่ด้วงปีกแข็งวางไข่ซึ่งมีสีขาวนวล ยาวรีเท่าเมล็ดข้าวสารตามรอยแตกของเปลือกบริเวณโคนต้น เมื่อฟักตัวเป็นตัวหนอนจะเจาะกัดกินที่เปลือก เมื่อโตขึ้นจะเจาะลึกเข้าไปกินเนื้อไม้ในลำต้นทำให้ท่อน้ำเลี้ยงและท่ออาหารถูกทำลาย อาหารและน้ำไม่สามารถถูกส่ง

ไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของลำต้นได้ ทำให้ต้นตายในที่สุด ตัวเต็มวัยมีลักษณะเป็นด้วงหนวดยาวตัวใหญ่มีสีน้ำตาลเข้ม ระยะที่ระบาดมากที่สุดคือ เดือนมกราคม-เมษายน

การป้องกันและกำจัด

เนื่องจากหนอนเจาะลำต้นของด้วงหนวดยาวกัดกินลำต้นโดยเจาะไปทั่วลำต้นจึงทำให้ยากที่จะกำจัดได้ วิธีที่ดีที่สุดคือป้องกันการวางไข่ของตัวแก่ กล่าวคือในช่วงที่ด้วงหนวดยาวระบาดเราควรป้องกันไม่ให้วางไข่โดยพ่นน้ำมันยาง หรือใช้สารฆ่าแมลงประเภทดูดซึมที่มีฤทธิ์ตกค้างนาน เช่น ออลดรินหรือออลเดิร์กซ์ชนิดผง อัตราส่วนของยา 2 ช้อนแกง ผสมกับน้ำ 5 ลิตรคนให้เข้ากัน ทาที่โคนต้นสูงจากดินประมาณ 2 เมตร และหมั่นตรวจแปลงนุ่นอยู่เสมอ

กรณีหนอนเข้าทำลายลำต้น จะสังเกตเห็นที่เปลือกลำต้นเป็นรู มีขุยคล้ายขี้เลื่อยและมีน้ำคล้ายขี้หรือยางเยิ้มติดอยู่ ฉะนั้นในระยะนี้ถ้าหมั่นคอยตรวจดูลำต้นที่โคนต้นสูงชันจากพื้นดินประมาณ 2 เมตร ถ้าพบที่เปลือกมีลักษณะดังกล่าวแสดงว่ามีหนอนเจาะกินอยู่ภายใน ให้ใช้มีดฉีกเปลือกไปตามรอยที่แตกนั้น หนอนจะเจาะซ่อนอยู่ระหว่างเปลือกกับลำต้นยังไม่เจาะลึกเข้าไปภายในลำต้นโดยตรง ถ้าขุยเปลือกไม้ภายในยังเป็นสีน้ำตาลปนแดงและยังเปียกอยู่ แสดงว่าหนอนกำลังทำลายอยู่หาต่อไปจะพบ แต่ถ้าขุยเปลือกไม้ที่พบมีสีน้ำตาลปนดำและแห้ง แสดงว่าหนอนเข้าตักแต่แล้วอยู่บริเวณโคนต้น หลังจากพบตัวหนอนแล้วจับออกมาทำลายเสียก็จะบรรเทาการเสียหายได้ ส่วนเปลือกที่มีรอยฉีกเป็นแผลใช้ปูนขาวละลายน้ำหรือปูนแดงกินหมากทาบริเวณนั้น เพื่อป้องกันเชื้อโรคชนิดอื่น ๆ เข้าไปทำลาย และอีกไม่ช้าเปลือกก็จะเกิดชั้นเต็มเป็นปกติเช่นเดิม

นอกจากนี้ยังมีวิธีอีกวิธีหนึ่งคือ ใช้ส่วนเจาะรอบ ๆ ลำต้น สูงจากพื้นดิน 0.50 - 1.50 เมตร 3-5 รู แล้วใช้ยาฆ่าแมลงประเภทดูดซึม เช่น ยาไมโนโครโตพอส เข้มข้น (ไม่ต้องผสมน้ำ) หยอดใส่ในรูแล้วเอาขุยเปลือกนุ่นปิดรูอีกที หนอนจะตายภายใน 2-3 สัปดาห์

2. หนอนเจาะยอดนุ่น จะเจาะทำลายไส้ของต้นนุ่นจากยอดลงมาโคนต้นทำลายท่อส่งน้ำและอาหาร อาการของการทำลายของหนอนด้วงชนิดนี้คือ จะเจาะเป็นรูที่

ส่วนบนของต้นอ่อน มีขุยไม้และเมือกไหลออกมาตามรู ระบาดมากกับต้นนุ่นที่ยังเล็กอยู่ตั้ง แต่ย้ายกล้าปลูกถึงอายุ 2 ปี

การป้องกันและกำจัด

ถ้าพบการเจาะทำลายของหนอนเจาะยอดนุ่นให้ใช้วิธีเด็ดยอดถึงตำแหน่งที่หนอน เจาะแล้วทำลายหนอนเสีย ต้นนุ่นก็จะแตกยอดใหม่เป็น 2 ยอด เป็นการช่วยเพิ่มปริมาณกิ่ง ต่อดันทำให้ผลผลิตเพิ่ม หรือใช้วิธีฉีดยาประเภทดูดซึมก็ได้

3. ผีเสื้อกลางคืนเจาะฝัก จะวางไข่ตอนช่วงฤดูนุ่นออกดอก (ธันวาคม - มกราคม) ตัวแม่ผีเสื้อจะวางไข่ที่ดอกแล้วหนอนจะเจริญเติบโตอยู่ในช่อดอกนุ่นพร้อมกับการเจริญเติบโตของฝักนุ่น โดยอาศัยอาหารในฝักนุ่น เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวทำให้บุยุบนุ่นในฝัก ถูกทำลาย ทำให้สูญเสียผลผลิต

การเก็บเกี่ยว

นุ่นจะเริ่มให้ผลผลิตในปีที่ 3-4 หลังจากเพาะกล้าและย้ายปลูกแล้ว การติดผล ในปีแรกจะให้ผลผลิตไม่มากคือประมาณ 5-20 ฝัก/ต้น ผลผลิตของนุ่นจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุก ๆ ปี จนกระทั่งนุ่นอายุ 10-12 ปี ผลผลิตของนุ่นจะเริ่มคงที่ หลังจากนั้นผลผลิตจะเริ่ม ลดลง เพราะฉะนั้นจึงควรโค่นทำลายต้นนุ่นเพื่อปลูกทดแทนใหม่เมื่อต้นนุ่นอายุประมาณ 15 ปีขึ้นไป อายุของนุ่นสามารถให้ผลผลิตถึง 30 ปี ขึ้นอยู่กับการดูแลรักษา นุ่นจะเริ่มออกดอก ประมาณเดือนธันวาคม-มกราคม และฝักจะแก่เก็บได้ประมาณเดือนมีนาคม-พฤษภาคม

นุ่นที่มีอายุมากจะออกดอกเร็วกว่าและฝักจะแก่ก่อนนุ่นที่มีอายุน้อย ฉะนั้นจึงต้อง หยอดเก็บฝัก 2-3 ครั้ง โดยสังเกตว่าฝักนุ่นที่แก่จัดมีจำนวนมากก็ทำการเก็บเสียครั้งหนึ่ง ส่วนฝักที่ยังไม่แก่เว้นไว้เก็บในคราวต่อไป หากจะรอให้แก่จัดทั้งต้นแล้วค่อยเก็บฝักที่แก่จัด ก่อนก็จะแตก ฝักที่แตกหากมีฝนตกก็จะทำให้บุยุเปียกทำให้เสื่อมคุณภาพ หรือบุยุก็จะ กระจายออกไปทำให้ผลผลิตเสียไป ลักษณะการแก่ของฝักนุ่นจะสังเกตได้จากผิวของเปลือก จากสีเขียวอ่อนเป็นสีเขียวเข้ม และจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อน ผิวเริ่มแห้งมีรอย

ย่นเล็กเป็นร่องซึ่งแสดงว่าฝักนั้นแก่จัดพร้อมที่จะเก็บได้แล้ว การรีบเก็บฝักในขณะที่ยังไม่แก่เต็มที่หรือยังสดอยู่ บัญที่ได้จะไม่ได้มาตรฐานเพราะเส้นใยไม่ฟู และมีความยืดหยุ่นตัวน้อย เนื่องจากเจริญไม่เต็มที่ ทั้งยังเก็บยากเพราะช้ำฝักเหนียว

ตามธรรมชาติฝักนั้นจะเปราะและหักง่ายโดยเฉพาะตอนกลางและตอนปลายของกึ่ง ฉะนั้นการเก็บจะต้องระมัดระวังไม่ควรให้กึ่งหัก เพราะจะทำให้ฝักที่ยังไม่แก่จัดเสียหายไปด้วย การเก็บควรใช้ไม้ยาว ๆ ดัดสอดตรงปลายเกี่ยวเอาเฉพาะฝักที่แก่จัดเท่านั้น หรือถ้าฝักนั้นแก่จัดจริง ๆ เพียงแต่ใช้ขอจับกึ่งเล็ก ๆ เขย่าเพียงเบา ๆ ฝักนั้นก็ร่วงลงมา การเก็บฝักนั้นไม่ควรกระทำในขณะที่ฝนตกหรือในตอนเช้าเกินไป เพราะจะทำให้ช้ำเหนียวเก็บยาก ควรรอให้น้ำค้างแห้งเสียก่อน หรือจะทำการเก็บนั้นในวันที่มีแดดจัดได้ยิ่งดีซึ่งทำให้ฝักนั้นแห้งสนิทและเส้นใยมีคุณภาพดี เมื่อเก็บฝักนั้นมาแล้วถ้าหากยังไม่แกะเอาปุ๋ยออกในทันที ควรเก็บไว้ในที่แห้งไม่เปียกชื้นและถ้าหากจะต้องเก็บไว้นานควรระมัดระวังมอด ปลวก และหนูจะกัดกินทำให้เสียหาย ฉะนั้นควรผึ่งแดดให้แห้งสนิท 1-2 แดด จะช่วยให้เก็บไว้ได้นาน

การแกะเอาปุ๋ยนั้นออกจากฝักในทันทีที่เก็บฝักแล้วจะทำได้ง่าย เพียงแต่ใช้มือบีบให้เปลือกแตก ปุ๋ยนั้นที่ได้ควรใส่ภาชนะเก็บไว้ในที่มืดชื้นไม่เปียกชื้นและอย่าให้ฝุ่นจับ การคัดเลือกและจัดอันดับชั้นของปุ๋ยนั้นส่วนมากเพ่งเล็งในเรื่องของสี ความสะอาด ความยืดหยุ่น ปุ๋ยนั้นที่ดีจะต้องมีสีขาวไม่มีสิ่งเจือปน มีความยืดหยุ่นดีและแห้งสนิท

การตลาดของปุ๋ย

1. ตลาดภายในประเทศ

1.1 การจำหน่ายปุ๋ยในตลาดต่างจังหวัด เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเกษตรกรบางรายจะนำไปจำหน่ายให้กับพ่อค้าในจังหวัดเจ้าประจำที่เคยค้าขายพืชไร่ชนิดอื่น ๆ หรือเป็นพ่อค้าที่เกษตรกรนำเงินมาใช้ก่อนเพื่อนำไปใช้จ่ายในครอบครัวหรือซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ แต่เกษตรกรบางรายจะจำหน่ายปุ๋ยให้กับพ่อค้าที่เดินทางมารับซื้อในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นพ่อค้าที่เคยติดต่อซื้อขายพืชไร่กันอยู่แล้ว การจำหน่ายวิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมของเกษตรกรส่วนใหญ่ โดยมีลักษณะการซื้อขายดังนี้

-การขายเป็นนุ่นกระเพาะเปลือก เมื่อเกษตรกรเก็บฝักนุ่นจากต้นแล้ว ก่อนนำออกจำหน่ายจะแยกเอาเปลือกออกก่อนแล้วจึงจะนำบรรจุใส่กระสอบซึ่งใบหนึ่งจะมีน้ำหนักประมาณ 70-100 กิโลกรัม

-การขายเป็นฝัก เกษตรกรบางรายจะขายนุ่นทั้งฝักโดยไม่มีการกระเพาะเปลือก เนื่องจากมีความสะดวกกว่า โดยบรรจุใส่กระสอบซึ่งมีน้ำหนักกระสอบละประมาณ 60 กิโลกรัม

การชำระเงินของพ่อค้ารับซื้อนี้จะชำระเป็นเงินสดทันที ในกรณีที่เกษตรกรนำเงินจากพ่อค้ามาใช้ก่อน พ่อค้าจะหักเงินเพื่อชำระหนี้เลย เกษตรกรจะได้รับส่วนที่เหลือ

การกำหนดราคา เนื่องจากผลผลิตของเกษตรกรแต่ละรายมีไม่มากนัก และต่างคนต่างจำหน่ายให้กับพ่อค้ารับซื้อเจ้าประจำที่เคยติดต่อซื้อขายพืชไร่อื่น ๆ และบางรายเป็นพ่อค้าที่เกษตรกรนำเงินไปใช้ก่อน ราคาที่เกษตรกรได้รับจึงขึ้นอยู่กับราคาพ่อค้าเป็นผู้กำหนด และเนื่องจากมีเกษตรกรบางรายเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวนำมาปะปนนุ่นที่กระเพาะเปลือกแล้วก่อนบรรจุใส่กระสอบเพื่อให้มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น รวมทั้งนุ่นที่นำมาขายไม่ได้มีการคัดเกรดตามคุณภาพ เพราะพ่อค้ารับซื้อไม่ได้มีการตรวจสอบคุณภาพที่เกษตรกรบรรจุใส่กระสอบและเย็บปากกระสอบอย่างดี เมื่อพ่อค้าพบปัญหาในลักษณะนี้พ่อค้าจึงประเมินราคาซื้อในระดับกลาง ๆ ซึ่งได้คิดเผื่อสำหรับนุ่นที่มีความชื้น มีสิ่งเจือปน หรือคุณภาพต่ำไว้แล้ว แต่ระดับราคาซื้อที่พ่อค้ากำหนดนั้นจะไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งเป็นผลจากการแจ้งราคาซื้อของโรงงานปั่นนุ่น การติดตามภาวะตลาดรวมทั้งการคาดคะเนแนวโน้มของตลาดใกล้เคียง

ราคานุ่นกระเพาะเปลือกที่เกษตรกรขายได้ปี 2522-2526 แสดงไว้ในตารางที่ 2

1.2 การจำหน่ายนุ่นในตลาดกรุงเทพมหานคร

นุ่นกระเพาะเปลือกจากพ่อค้าในจังหวัดต่าง ๆ สามารถแยกช่องทางการจำหน่ายได้ดังนี้

1.2.1 พ่อค้าในจังหวัดจะขายนุ่นกระเพาะเปลือกส่วนหนึ่งให้กับโรงงานปั่นนุ่นในท้องถิ่นเพื่อแยกนุ่นออกเป็น 2 ส่วน คือ บุนนุ่นและเมล็ดนุ่น โรงงานปั่นนุ่น

จะขายปุ๋ยนุ่นส่วนหนึ่งให้ผู้บริโภคในท้องถิ่น ที่นำไปใช้ทำที่นอนซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว และให้ผู้บริโภคอื่น ๆ โดยผ่านพ่อค้าขายปลีก ปุ๋ยนุ่นอีกส่วนหนึ่งขายให้กับผู้ส่งออก ส่วนเมล็ดนุ่นจะขายให้กับโรงงานสกัดน้ำมันพืช

1.2.2 พ่อค้าในจังหวัดจะขายนุ่นกระเทาะเปลือกอีกส่วนหนึ่งให้กับพ่อค้าขายส่งในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นคนกลางรวบรวมนุ่นกระเทาะเปลือกจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อขายส่งเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานปั่นนุ่นในกรุงเทพมหานคร จากนั้นโรงงานปั่นนุ่นจะขายปุ๋ยนุ่นส่วนหนึ่งให้กับผู้ส่งออก และอีกส่วนหนึ่งจะขายภายในประเทศ ส่วนเมล็ดนุ่นจะขายให้กับโรงงานสกัดน้ำมันพืชภายในประเทศและผู้ส่งออก กากเมล็ดนุ่นของโรงงานสกัดน้ำมันพืชจะขายให้กับโรงงานผลิตอาหารสัตว์หรือส่งออกต่างประเทศ

ช่องทางการจำหน่ายนุ่นจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคในตลาดต่างจังหวัดและในตลาดกรุงเทพมหานคร แสดงไว้ในภาพที่ 6

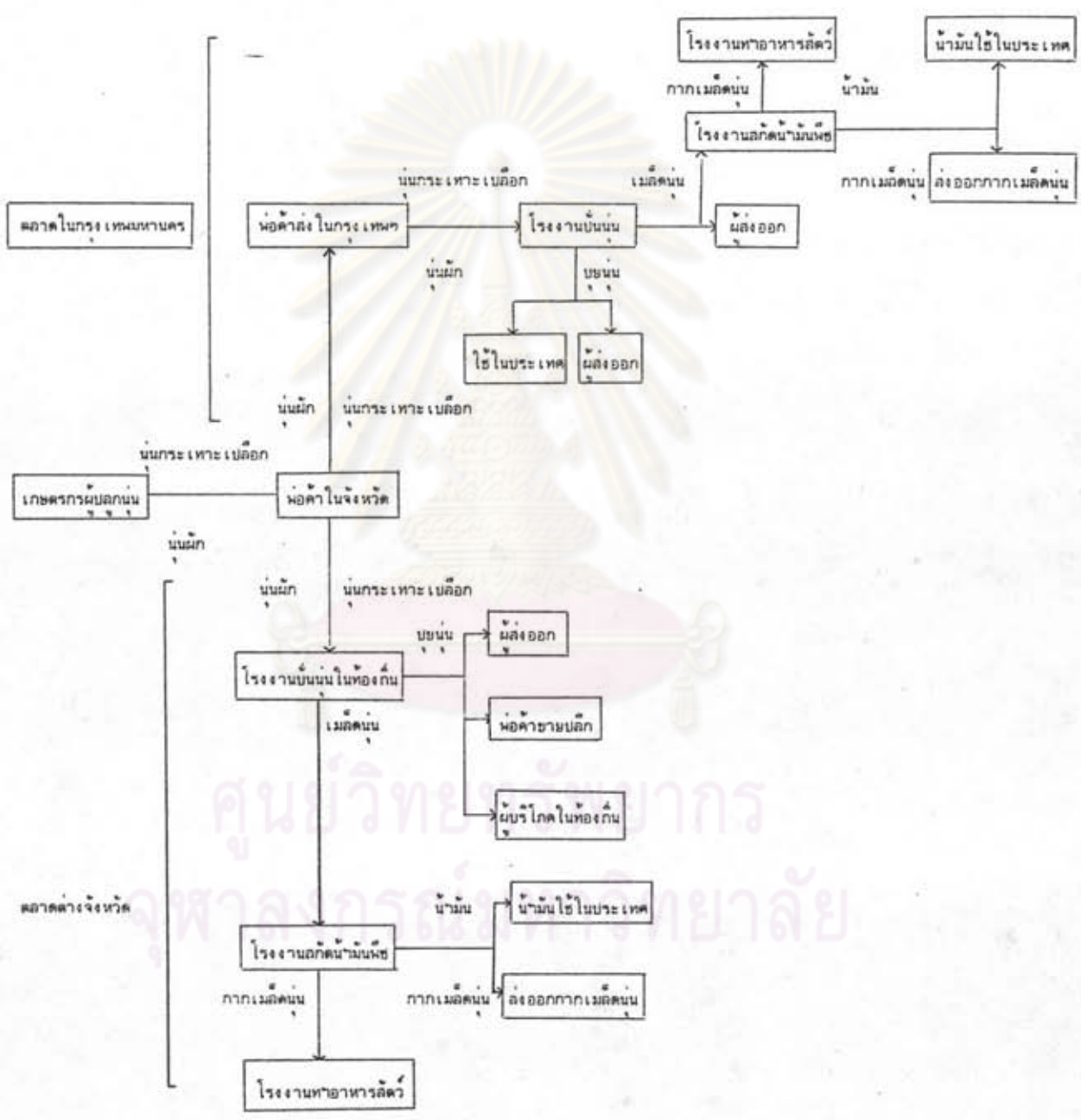
ราคาขายส่งนุ่นกระเทาะเปลือกในตลาดกรุงเทพมหานครปี พ.ศ.2522 - 2527 แสดงไว้ในตารางที่ 8

ราคาขายส่งปุ๋ยนุ่นในตลาดกรุงเทพมหานครปี พ.ศ.2524-2528 ได้แสดงไว้ในตารางที่ 9

2. ตลาดต่างประเทศ

ผลผลิตนุ่นที่ผลิตได้ในแต่ละปีจะใช้ภายในประเทศประมาณร้อยละ 60-70 ของผลผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลือส่งออกจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ มูลค่าการส่งออกปุ๋ยนุ่นแสดงไว้ในตารางที่ 1 ในปีหนึ่ง ๆ มูลค่าการส่งออกไม่น้อยกว่า 200 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2526 มูลค่าการส่งออกปุ๋ยนุ่นมีมูลค่าสูงถึง 249 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2528 ประเทศไทยส่งออกปุ๋ยนุ่น 9,427 ตัน มูลค่า 220 ล้านบาท ปี พ.ศ.2527 ส่งออกปุ๋ยนุ่น 9,776 ตัน มูลค่า 230 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบปี พ.ศ.2528 กับปี พ.ศ.2527 แล้วปริมาณและมูลค่าลดลง 349 ตัน และ 10 ล้านบาทหรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.57 และ 4.35 ตามลำดับ

ภาพที่ 6 แสดงช่องทางการจำหน่ายสินค้าจากผู้ผลิตและผู้บริโภคในตลาดต่างจังหวัด และในตลาดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 8 แสดงราคาขายส่งนุ่นกระเทาะเปลือกในตลาดกรุงเทพมหานคร
ปี พ.ศ.2522-2527

ปี เดือน	บาท/กก.					
	2522	2523	2524	2525	2526	2527
มกราคม	5.45	6.50	9.65	8.75	8.90	10.05
กุมภาพันธ์	5.55	7.21	11.10	9.15	8.90	9.50
มีนาคม	5.35	6.67	9.70	9.15	8.90	9.25
เมษายน	5.54	6.25	8.05	7.50	8.90	8.75
พฤษภาคม	5.60	6.40	7.80	7.60	8.90	8.40
มิถุนายน	5.55	6.80	7.70	8.15	8.90	8.80
กรกฎาคม	5.63	7.85	8.05	8.15	8.60	8.90
สิงหาคม	5.30	6.80	9.15	7.85	8.30	8.70
กันยายน	5.68	8.25	9.55	7.85	8.30	8.50
ตุลาคม	5.93	8.45	9.30	8.10	8.30	8.50
พฤศจิกายน	6.00	8.55	8.95	8.20	8.70	8.95
ธันวาคม	6.05	8.90	8.45	8.60	9.75	9.55
เฉลี่ย	5.65	7.39	8.95	8.25	8.78	8.99

ที่มา : ภาวะการค้า(นุ่น) ราคาขายส่งนุ่นในตลาดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2529
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ราคาขายส่งปุ๋ยนุ่นในตลาดกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2524-2528

เดือน ปี	2524	2525	2526	2527 ¹	2528 ¹
มกราคม	23.50	26.00	26.50	24.38	22.50
กุมภาพันธ์	24.00	26.00	26.50	22.50	22.50
มีนาคม	23.00	24.50	26.50	22.50	22.50
เมษายน	21.00	22.00	26.50	22.50	22.50
พฤษภาคม	20.50	22.50	26.50	22.50	22.50
มิถุนายน	20.50	23.25	26.50	22.50	22.50
กรกฎาคม	21.50	23.25	25.50	22.50	21.00
สิงหาคม	21.00	22.25	22.75	22.50	21.00
กันยายน	23.50	22.25	22.00	22.50	21.00
ตุลาคม	24.50	22.50	22.25	22.50	21.00
พฤศจิกายน	23.50	22.75	22.25	22.50	20.50
ธันวาคม	23.50	25.25	23.00	22.50	18.63
เฉลี่ย	22.50	23.54	24.71	22.65	21.51

ที่มา : ภาวะการค้า (นุ่น) กรมการค้าภายใน ปี พ.ศ.2529

¹ ที่มา : ภาวะการผลิตและการส่งออกปุ๋ยนุ่น กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ปี พ.ศ. 2529

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

ประเทศที่นำเข้าปุ๋ยนํ้ามากที่สุดคือ ญี่ปุ่น ปีพ.ศ.2528 ปริมาณนำเข้า 4,551 ตัน มูลค่า 109 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 48.28 และ 49.09 ของปริมาณและมูลค่าการส่งออกทั้งหมด สหรัฐอเมริกานำเข้า 1,956 ตัน มูลค่า 42 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ ไต้หวัน สิงคโปร์ ฝรั่งเศส กรีซและฮ่องกงตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกขบชนะน แยกตามประเทศ ปี พ.ศ. 2528

ประเทศ	ปริมาณ(ก.ก.)	มูลค่า(บาท)
ญี่ปุ่น	4,551,572	109,084,232
สหรัฐอเมริกา	1,956,802	42,142,318
ไต้หวัน	508,133	12,098,334
สิงคโปร์	336,080	7,890,154
ฝรั่งเศส	334,751	7,424,932
เนเธอร์แลนด์	35,854	922,519
กรีซ	311,729	7,326,089
สาธารณรัฐประชาชนจีน	10,815	268,353
โซเวียต	40,702	1,062,590
ฮ่องกง	278,243	6,580,557
เกาหลี	8,000	217,114
แคนาดา	5,000	135,553
เลบานอน	40,950	1,141,581
มาเลเซีย	215,491	4,521,529
โซเวียต	5,016	57,438
เบลเยียม	21,255	481,289
อิตาลี	201,155	4,992,529
โบตาเกต	103,090	2,598,175
สเปน	62,930	1,607,836
สวีเดน	995	24,072
สหราชอาณาจักร	118,810	2,558,435
แคนาดา	20,100	441,581
มอรอคโค	86,682	1,887,333
ออสเตรเลีย	127,199	2,894,648
พิจ	6,000	162,762
นิวซีแลนด์	39,990	1,038,053
รวม	9,427,344	220,060,006

ที่มา : สกตการศาระหว่างประเทศ กองวิชาการและสถิต

กรมศตการกร ปี พ.ศ. 2528

I 102919๒๙.